

Всеукраїнська
конференція:
**VIII наукові
читання
імені
В.М.Виноградова**

14-15 травня 2026

Херсон, Кропивницький - 2026

УДК: 630 / 632 / 635.9

«Наукові читання імені В.М. Виноградова»: Матеріали VIII-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції. 14–15 травня 2026 року. Херсон-Кропивницький: 2026. 162 с.

Збірник містить матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції науковців, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, представників органів влади, громадських організацій та підприємств за такими основними напрямками: історичні аспекти регіональних природничих досліджень, лісівництво та лісознавство, лісовідтворення, агролісомеліорація, фітомеліорація, дендрологія та дендропроєктування, захист рослин, сучасні напрямки ландшафтного дизайну, теоретичні і прикладні аспекти інтродукції рослин, сучасний стан природно-ресурсного потенціалу Херсонщини, проблеми та виклики військових дій на території України, вплив військових дій на лісові екосистеми, а також перспективи повоєнної відбудови та відновлення природних та штучних екосистем.

Відповідальна за випуск: Бойко М.Ф.

Збірник підготовлено з оригіналів доповідей без літературного редагування. Всі матеріали представлені в авторській редакції, редколегія не несе відповідальності за недостовірність представленої авторами інформації.

©Херсонський державний аграрно-економічний університет, 2026

ЮРКІВ З.М., НЕЙКО О.В., ЄЛІСАВЕНКО Ю.А., БЛИСТІВ В.І. ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ ЛІЩИНИ ДЕРЕВОВИДНОЇ (<i>CORYLUS COLURNA</i> L.) В ДЕНДРОПАРКУ ВІННИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	73
---	----

IV. ДЕНДРОЛОГІЯ ТА ДЕНДРОПРОЕКТУВАННЯ

БОЙКО П.М., ТУКАН О.П. РОЗРОБКА ПРОЄКТУ ОЗЕЛЕНЕННЯ ПРИВАТНОЇ САДИБИ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	77
БОЙКО Т.О., БУНДУР К.С., БУНДУР М.С. ЕКОСИСТЕМНІ ПОСЛУГИ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО КАМПУСУ ЯК МОДЕЛІ СТАЛОГО УРБОЛАНДШАФТУ	80
МОТУЗНА О.Є., КОЛОМІЄЦЬ Р.Д., МОХІНА А.В. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ДЕКОРАТИВНИХ УГРУПОВАНЬ ДЛЯ ОБ'ЄКТІВ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	84

V. ЗАХИСТ РОСЛИН

БУРДЕЙНИЙ О.В., ДУДЧЕНКО В.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ БАЗАЛЬНОЇ ТА КОШИКОВОЇ ФОРМ СКЛЕРОТИНІОЗУ СОНЯШНИКУ ЗА РІЗНИХ ГІДРОТЕРМІЧНИХ УМОВ	87
ВЕНГЕР О.В., КЛЮЧЕВИЧ М.М. ФЕДОРЧУК Н.А., ШЕВЧУК О.П., ЛУСКОКРИЛІ ШКІДНИКИ ХМЕЛЮ Й ОСНОВИ ЗАХИСТУ	90
ДЕНИСКО І.Л. СТІЙКІСТЬ НАПІВПЛЕТКИХ ТРОЯНД СЕЛЕКЦІЇ КОМПАНІЇ MEILLAND ПРОТИ ЗБУДНИКІВ ЗАХВОРЮВАНЬ	94
МЕЧЕТ А. О., МАРКОВСЬКА О. Є. ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ АГРОЦЕНОЗУ КУКУРУДЗИ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАХОДІВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ В УМОВАХ ПІВНІЧНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ	98
МЕЧЕТ А. О., МАРКОВСЬКА О. Є. ЗАБУР'ЯНЕНІСТЬ АГРОЦЕНОЗУ КУКУРУДЗИ ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАХОДІВ ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ В УМОВАХ ПІВНІЧНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ	102

МРИНСЬКИЙ І.М., ЦАП М.Р. КЛОП-МЕРЕЖИВНИЦЯ ДУБОВИЙ (CORYTHUSNA ARCUATA SAY.) – НЕБЕЗПЕЧНИЙ ШКІДНИК ДУБА НА ПВДНІ УКРАЇНИ	105
ОЧКАЛА М.М., МАРКОВСЬКА О.Є. ЕФЕКТИВНІСТЬ БІОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ СОНЯШНИКУ ПРОТИ ОСНОВНИХ ХВОРОБ В УМОВАХ ПВДНЯ УКРАЇНИ	109
ХОДОС А.М., УРСАЛ В.В. ФІТОСАНІТАРНІ АСПЕКТИ ПОСТВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ ХЕРСОНЩИНИ	112

VI. СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ

БОЙКО Т.О. КОНЦЕПЦІЯ БІОФІЛІЇ ТА БІОФІЛЬНОГО ДИЗАЙНУ В СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ГОСТИННОСТІ	116
БОЙКО Т.О., ГОРБАНЬОВА Ю.С. БІОФІЛЬНИЙ ДИЗАЙН У ЗАКЛАДАХ ГОСТИННОСТІ ЯК СКЛАДОВА СТАЛОГО СЕРЕДОВИЩА	118
КРИНИЦЬКА О.І. ВИКОРИСТАННЯ ДЕКОРАТИВНИХ ЛУКІВ ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ У М. КИЄВІ	122
КРИНИЦЬКА О.І. ОСОБЛИВОСТІ ЛАНДШАФТУ ТА ФЛОРИСТИЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ ГОЛОСІЇВСЬКОГО ПАРКУ ІМЕНІ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО	125
СЕМЕНЮК С.К. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ ІНТЕР'ЄРІВ ОФІСНИХ ПРИМІЩЕНЬ	128

VII. ФЛОРИСТИКА

ІЩУК Л.П., ІЩУК Г.П. ОСОБЛИВОСТІ КВІТКОВОГО ОФОРМЛЕННЯ ІНТЕР'ЄРІВ У ХРАМАХ	132
КУЗІНА В.Д. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФЛОРИСТИКИ	137
КОРОТЧЕНКО Я.А. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ФЛОРИСТИЦІ	140

VIII. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ІНТРОДУКЦІЇ РОСЛИН.

ЖУЙКОВ О.Г., КОТОВСЬКА Ю.С., ЖУЙКОВ Т.О. АГРОЕКОЛОГІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ІНТРОДУКЦІЇ СОНЯШНИКА БАГАТОКВІТКОВОГО / <i>HELIANTHUS MULTIFLORUS</i> / ДО НЕЗРОШУВАНИХ АГРОЦЕНОЗІВ ПВДЕННОГО СТЕПУ	143
--	-----

ФІТОСАНІТАРНІ АСПЕКТИ ПОСТВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ ХЕРСОНЩИНИ

ХОДОС А.М.

здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти, спеціальності Н1 «Агрономія»,
освітньо- професійної програми «Захист і карантин рослин»

УРСАЛ В.В.

канд.с.-г.наук, доцент кафедри ботаніки та захисту рослин
Херсонський державний аграрно-економічний університет

Зелені насадження півдня України, насамперед Херсонщини, історично відіграють ключову захисну, ґрунтостабілізувальну та фітомеліоративну роль. Створені впродовж ХХ століття штучні соснові ліси Нижньодніпровських пісків стримують вітрову ерозію, перешкоджають розширенню Олешківських пісків та забезпечують екологічну рівновагу степової зони. За майже чотири роки повномасштабної збройної агресії Російської Федерації проти України зелений фонд регіону зазнав деградації. За даними Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, через бойові дії пошкоджено близько 3 млн га лісів країни, причому 850 тис. га перебувають в окупації або зоні бойових дій, ще 2,5 млн га звільнені та потребують відновлення; орієнтовна шкода лісовому господарству оцінена Світовим банком у 26,5 млрд доларів США [1].

У 2022 р. на Херсонщині зафіксовано масштабні лісові пожежі, які охопили понад 1500 га соснових насаджень. Підрив Каховської ГЕС у червні 2023 р. спричинив затоплення близько 55 тис. га лісів лівобережжя Дніпра, а також тривале засолення й підтоплення прибережних соснових насаджень [2]. У 2024 р. площа лісових пожеж в Україні перевищила 92 тис. га, що більш ніж удвічі перевищує середньорічні показники 2022-2023 рр.

Поряд із прямими руйнуваннями, спричиненими бойовими діями, у 2025-2026 рр. зростає значення відстрочених фітосанітарних наслідків. Ослаблені пожежами, вибуховими навантаженнями та засоленням ґрунтів деревостани стають більш уразливими до стовбурових шкідників і збудників хвороб [3]. Тому фітосанітарний моніторинг і профілактика мають бути важливою складовою відновлення зелених насаджень Херсонщини.

Аналіз літературних джерел та практики лісозахисту дозволяє виокремити декілька ключових груп фітосанітарних загроз для пошкоджених деревних насаджень регіону. Першу групу становлять стовбурові комахи-ксилофаги - представники родин Вусачі (Cerambycidae), Златки (Buprestidae), Довгоносики, підродина Короїди (Scolytinae). За даними В.Л. Мешкової, у соснових насадженнях України найбільшу шкоду заподіюють великий

сосновий лубоїд (*Tomicus piniperda* L.), малий сосновий лубоїд (*Tomicus minor* Hart.), верхівковий короїд (*Ips acuminatus* Gyll.) та шестизубий короїд (*Ips sexdentatus* Boern.). За умов ослаблення деревостану ці види здатні масово заселяти живі дерева й спричиняти всихання насаджень упродовж одного-двох вегетаційних сезонів [3].

Другу групу становлять збудники грибних хвороб, що активно розвиваються на ослаблених деревах. Для соснових насаджень півдня України особливо небезпечними є коренева губка (*Heterobasidion annosum* (Fr.) Bref.), яка спричиняє кореневі гнилі та сприяє формуванню осередків всихання, а також збудники синяви деревини з родів *Ophiostoma* і *Ceratocystis*, що погіршують технічні властивості деревини та переносяться короїдами [3]. На листяних породах (дуб, тополя, ясен) поширені трутовикові гриби, борошниста роса дуба (*Erysiphe alphitoides* (Griffon & Maubl.) U. Braun & S. Takam.) та некротно-ракові захворювання.

Третю, особливо актуальну в умовах глобалізації та військової логістики групу формують інвазійні та карантинні шкідливі організми, потрапляння яких на територію України пов'язане з імпортом лісо- та пакувальних матеріалів. До переліку регульованих карантинних організмів України включено азійського вусача (*Anoplophora glabripennis* Motschulsky), смарагдову вузькотілу златку (*Agrilus planipennis* Fairmaire), соснову стовбурову нематоду (*Bursaphelenchus xylophilus* (Steiner & Buhner) Nickle), дубового похідного шовкопряда (*Thaumetopoea processionea* L.) та інші види, виявлення яких на території регіону може призвести до катастрофічних наслідків для лісового та садово-паркового господарства [4].

Узагальнення наявних даних свідчить, що лісистість Херсонської області становить лише близько 4 %, що в кілька разів нижче середньоукраїнського показника, а кожен гектар знищених насаджень має значно вищу екологічну цінність порівняно з лісовою зоною Полісся. У межах національного проекту «Зелена країна» протягом 2021-2025 рр. на півдні України Південною філією ДП «Ліси України» висаджено понад 59 млн дерев на площі 8 155,7 га [5]. Зокрема, в Одеській та Миколаївській областях у 2023 р. розпочато масштабне створення нових лісів загальною площею понад 5,5 тис. га. [6-7].

Стратегія фітосанітарного супроводу відновлення зелених насаджень Херсонщини має передбачати насамперед лісопатологічне обстеження декупованих територій для визначення стану деревостанів та виявлення осередків шкідників і хвороб. Методичною основою таких робіт є рекомендації Українського НДІ лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького щодо нагляду, обліку й прогнозування поширення шкідників і хвороб лісу [8].

Другий напрям - посилення карантинного контролю за переміщенням лісо- та пакувальних матеріалів, що використовуються у відбудові, із застосуванням стандартів ISPM-15 щодо термічної обробки деревини. Третій напрям - впровадження принципів інтегрованого захисту рослин, який поєднує лісогосподарські (своєчасне видалення вітровалу, бурелому та осередків заселення короїдів), біологічні (використання ентомофагів і мікробіологічних препаратів), хімічні (застосування феромонних пасток для моніторингу) та селекційно-генетичні методи. Четвертий - формування за рахунок лісовідновлення мішаних, біологічно стійких насаджень із використанням посухостійких та солевитривалих порід (дуб звичайний, гледичія, в'яз дрібнолистий) поряд із сосною кримською (*Pinus pallasiana* D. Don) і сосною звичайною (*Pinus sylvestris* L.), що знизить ризики масових спалахів спеціалізованих шкідників монокультур.

Поствоєнне відновлення зелених насаджень Херсонщини є одним із пріоритетних екологічних завдань півдня України. На деокупованих територіях області вже проводяться окремі заходи з відновлення лісових та захисних насаджень, однак їх реалізація ускладнюється значним антропогенним навантаженням, спричиненим бойовими діями, пожежами, замінуванням територій та вторинним засоленням ґрунтів після підриву Каховської ГЕС. Ослаблені деревостани характеризуються підвищеною вразливістю до стовбурових шкідників, грибних патогенів та інвазійних організмів. За таких умов особливого значення набуває ефективний фітосанітарний супровід, що має включати системний лісопатологічний моніторинг, карантинний контроль, інтегрований захист рослин і науково обґрунтований добір видового складу нових насаджень. Комплексне застосування зазначених заходів сприятиме сталому відновленню лісового та садово-паркового господарства регіону та мінімізації майбутніх екологічних ризиків.

Список використаних джерел

1. Збитки довкіллю України від війни становлять 2,4 трильйона гривень. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. 2024. URL: <https://mepr.gov.ua/topics/novyny/zbytky-dovkillyu-vid-vijny/page/19/> (дата звернення: 05.05.2026).
2. Колодежна В.В., Василюк О.В. Знищення Каховського водосховища: наслідки для довкілля. Чернівці : Друк Арт, 2025. 112 с. (Серія «Метаморфози Великого Лугу». Вип. 1).
3. Мешкова В. Л. Україна стрімко втрачає соснові ліси. Що робити?. Дзеркало тижня. 2017. URL: <https://zn.ua/ukr/ECOLOGY/ukrayina-strimko-vtrachaye-sosnovi-lisi-scho-robiti-256225.html> (дата звернення: 05.05.2026).
4. Карантинні шкідники лісових насаджень. Головне управління Держпродспоживслужби в Київській області. 2024. URL: <https://dpssko.gov.ua/blog/2024/10/10/карантинні-шкідники-лісових-насаджє/> (дата звернення: 05.05.2026).

5. Південна філія ДП «Ліси України» завершує перший етап «Зеленої країни»: 59 млн дерев за 5 років. Odessa-life. 2025. URL: <https://odessa-life.od.ua/uk/news-uk/majzhe-35-miljony-derev-planuyut-vysadyty-na-odeschyni-do-kinczya-roku> (дата звернення: 05.05.2026).
6. Ursal V.V., Khodos T.A. Phytosanitary monitoring and integrated crop protection: today's challenges and ways to overcome them. Ефективні системи захисту рослин як інструмент сталого розвитку аграрного сектору економіки та суспільства: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої Дню науки в Україні, 16 травня 2025 р. Херсон-Кропивницький: ХДАЕУ, 2025. С 76-79
7. Ходос Т.А. Біологічний захист рослин як стратегія збереження біорізноманіття та сталого розвитку агроєкосистеми. Матер. I Міжн. наук.-практ. конф., присвяченої Дню науки в Україні: Ефективні системи захисту рослин як інструмент сталого розвитку аграрного сектору економіки та суспільства, 16 травня 2025 р. Херсон-Кропивницький: ХДАЕУ, 2025. С. 114–117.
8. Методичні вказівки з нагляду, обліку та прогнозування поширення шкідників і хвороб лісу / В.Л. Мешкова, О.М. Кукіна, Ю.Є. Скрильник [та ін.]. Харків : Планета-Прінт, 2020. 92 с.